

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23.10.1998, sp. zn. 7 Tz 138/98, ECLI:CZ:NS:1998:7.TZ.138.1998.1

Číslo: 50/1999

Právní věta:

I. Pojmem “stanovená doba” se pro účely výkonu trestu obecně prospěšných prací (§ 45a odst. 4 tr. zák.) rozumí konkrétní časové vymezení (harmonogram) provádění výkonu tohoto trestu příslušným obecním úřadem v rámci projednání podmínek jeho výkonu s odsouzeným (§ 336 odst. 2 tr. ř.). Při vymezení této doby postupuje přitom obecní úřad tak, aby odsouzený mohl vykonat uložený trest nejpozději do jednoho roku ode dne, kdy soud nařídil jeho výkon. Jen v případě, že odsouzenému není při projednání podmínek výkonu trestu obecně prospěšných prací takto vymezena doba jeho provádění, je touto “stanovenou dobou” lhůta jednoho roku uvedená v § 45a odst. 3 tr. zák.

II. Jestliže odsouzený, aniž mu v tom něco závažného bránilo, přes výzvy příslušného orgánu nezačal v určené lhůtě vykonávat trest obecně prospěšných prací, je zřejmé, že ve stanovené době zaviněně nevykonal uložený trest a jsou tak splněny podmínky pro řízení o přeměně tohoto trestu v trest odnětí svobody. V takovém případě je nerozhodné, že zákonná roční lhůta stanovená pro výkon tohoto trestu dosud neuplynula.

III. Zahájení řízení o přeměně trestu obecně prospěšných prací nebo jeho zbytku v trest odnětí svobody (§ 45a odst. 4 tr. zák., § 340b tr. ř.), popř. i nepravomocné rozhodnutí o této přeměně, není samo o sobě překážkou pro pokračování ve výkonu trestu obecně prospěšných prací. Je proto povinností soudu v tomto řízení vždy zjišťovat, zda a v jakém rozsahu odsouzený ke dni rozhodnutí vykonal uložený trest obecně prospěšných prací.

IV. Rozhodnutí soudu o přeměně trestu obecně prospěšných prací v trest odnětí svobody je třeba doručit příslušnému obecnímu úřadu. Pokud odsouzený vykonal trest obecně prospěšných prací až poté, co bylo pravomocně rozhodnuto o jeho přeměně v trest odnětí svobody, je nutné rozhodnout podle analogie § 38 odst. 2 tr. zák. o započítání vykonaného trestu obecně prospěšných prací do již přeměněného trestu odnětí svobody, a to tak, že i jen započaté dvě hodiny vykonaného trestu obecně prospěšných prací se počítají za jeden den odnětí svobody.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 23.10.1998

Spisová značka: 7 Tz 138/98

Číslo rozhodnutí: 50

Číslo sešitu: 8

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Trest obecně prospěšných prací

Předpisy: 140/1961 Sb. § 38 odst. 2
§ 340b
§ 45a odst. 3 a 4 141/1961 Sb. § 336 odst. 2

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud zamítl stížnost pro porušení zákona proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem - pobočky v Liberci ze dne 20. 5. 1998 sp. zn. 31 To 334/98, v trestní věci vedené u Okresního soudu v České Lípě pod sp. zn. 3 T 472/97.

Z odůvodnění:

Pravomocným trestním příkazem Okresního soudu v České Lípě ze dne 14. 7. 1997 sp. zn. 3 T 472/97 byl obviněný K. D. uznán vinným trestným činem podvodu podle § 250 odst. 1, 2 tr. zák., který spáchal podle výroku citovaného trestního příkazu tak, že v únoru 1996 v České Lípě jako soukromý podnikatel v oboru prodeje osvětlovací techniky přijal od Elektrotechnického družstva S. objednávku na 36 ks svítidel a dne 26. 2. 1996 vystavil fakturu na uvedená svítidla v hodnotě 61 012,20 Kč, ač věděl, že objednávku nebude moci splnit, zaslané peníze v uvedené výši si ponechal a objednaná svítidla nedodal, čímž Elektrotechnickému družstvu S. způsobil škodu ve výši 61 012,20 Kč. Za to byl odsouzen podle § 250 odst. 2 tr. zák. s přihlédnutím k § 314e odst. 2 písm. b) tr. ř. a § 45 a § 45a odst. 1 tr. zák. k trestu obecně prospěšných prací ve výměře sto hodin; podle § 45a odst. 1 tr. zák. bylo obviněnému uloženo, aby podle svých sil po dobu výkonu trestu nahradil škodu, kterou trestným činem způsobil a o níž bylo též trestním příkazem rozhodnuto.

Usnesením Okresního soudu v České Lípě ze dne 19. 8. 1997 sp. zn. 3 T 472/97, které bylo obviněnému K. D. doručeno 17. 9. 1997, bylo rozhodnuto podle § 336 odst. 2 tr. ř. a § 45a odst. 1 tr. zák. tak, že odsouzený K. D. vykoná trest obecně prospěšných prací v rozsahu sto hodin uložený výše uvedeným trestním příkazem u Městského úřadu v České Lípě s tím, že je povinen do 14 dnů od obdržení tohoto usnesení se dostavit k uvedenému úřadu k projednání podmínek výkonu trestu.

Usnesením Okresního soudu v České Lípě ze dne 6. 5. 1998 sp. zn. 3 T 472/97 bylo rozhodnuto podle § 45a odst. 4 tr. zák. tak, že se odsouzenému K. D. přeměňuje trest obecně prospěšných prací, který mu byl v rozsahu sto hodin uložen shora citovaným trestním příkazem, na nepodmíněný trest odnětí svobody v trvání padesáti dnů, který odsouzený podle § 39a odst. 2 písm. b) tr. zák. vykoná ve věznici s dozorem.

Usnesením Krajského soudu v Ústí nad Labem - pobočky v Liberci ze dne 20. 5. 1998 sp. zn. 31 To 334/98 byla podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. zamítnuta stížnost obviněného K. D. proti výše uvedenému usnesení Okresního soudu v České Lípě.

Proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem - pobočky v Liberci ze dne 20. 5. 1998 sp. zn. 31 To 334/98 podal ministr. spravedlnosti České republiky stížnost pro porušení zákona ve prospěch obviněného K. D. Vytkl v ní porušení zákona v ustanoveních § 148 odst. 1 písm. c), § 147 odst. 1 písm. a), b) a § 2 odst. 6 tr. ř. a § 45a odst. 3, odst. 4 tr. zák. v neprospěch obviněného K. D.

Ve stížnosti pro porušení zákona ministr spravedlnosti mimo jiné poukázal na to, že Okresní soud v České Lípě sice zjistil, že obviněný nenastoupil výkon trestu obecně prospěšných prací ve stanoveném termínu, avšak nepřihlédl k ustanovení § 45a odst. 3 tr. zák., podle kterého obecně prospěšné práce je odsouzený povinen vykonat do jednoho roku ode dne, kdy soud nařídil výkon tohoto trestu. Tato jednoletá lhůta k výkonu trestu obecně prospěšných prací obviněným končila dne

17. 9. 1998. V době, kdy soud rozhodoval o přeměně trestu, měl obviněný možnost ve lhůtě jednoho roku vykonat trest obecně prospěšných prací v rozsahu sto hodin, což také učinil. Podle názoru ministra spravedlnosti k pochybení soudu prvního stupně došlo také tím, že Městskému úřadu v České Lípě nebylo doručeno rozhodnutí soudu o přeměně trestu a obviněnému bylo předmětné rozhodnutí soudu druhého stupně doručeno až 1. 8. 1998, tedy v době, kdy obviněný již měl trest obecně prospěšných prací vykonán.

V závěru stížnosti pro porušení zákona ministr spravedlnosti navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že napadeným usnesením Krajského soudu v Ústí nad Labem - pobočky v Liberci a usnesením Okresního soudu v České Lípě ze dne 6. 5. 1998 sp. zn. 3 T 472/97 byl ve výše uvedeném směru porušen zákon v neprospěch obviněného K. D., a aby Nejvyšší soud podle § 269 odst. 2 tr. ř. předmětná rozhodnutí zrušil.

Z podnětu podané stížnosti pro porušení zákona Nejvyšší soud podle § 267 odst. 1 tr. ř. přezkoumal správnost všech výroků napadeného rozhodnutí, jakož i řízení, jež mu předcházelo, a zjistil, že zákon porušen nebyl.

Podle § 45a odst. 3 tr. zák. obecně prospěšné práce je odsouzený povinen vykonat osobně a bezplatně ve svém volném čase nejpozději do jednoho roku ode dne, kdy soud nařídil výkon tohoto trestu.

Podle § 45a odst. 4 tr. zák. platí, že pokud pachatel v době od odsouzení do skončení výkonu trestu obecně prospěšných prací nevedl řádný život, nebo zaviněně nevykonal ve stanovené době uložený trest, přemění soud trest obecně prospěšných prací nebo jeho zbytek v trest odnětí svobody a rozhodne zároveň o způsobu jeho výkonu; přitom každé i jen započaté dvě hodiny nevykonaného trestu obecně prospěšných prací se počítají za jeden den odnětí svobody. Trestní zákon ani trestní řád nemají žádné zvláštní omezení, kdy nejpozději lze některou z uvedených okolností zjišťovat, ani do jaké doby od jejího zjištění může soud o přeměně rozhodnout. Proto zde platí obecná lhůta k promlčení výkonu trestu (§ 68 odst. 1 písm. d/ tr. zák.).

Důvodem pro přeměnu trestu obecně prospěšných prací v trest odnětí svobody je tedy mimo jiné i skutečnost, že pachatel ve stanovené době zaviněně nevykonal uložený trest. Tato alternativa zahrnuje i případ, kdy pachatel, aniž mu v tom něco bránilo, vůbec nezačal trest vykonávat. Na způsobu nečinnosti pachatele nezáleží. Může jít i o neposkytnutí potřebné součinnosti příslušnému obecnímu úřadu, o čemž je povinen podle § 337, věty první, tr. ř. obecní úřad bezodkladně vyrozumět příslušný okresní soud. Nečinnost pachatele může spočívat i v tom, že se vyhýbá zahájení pracovní činnosti a svévolně oddaluje výkon trestu tak, že je ohrožen jeho výkon ve lhůtě stanovené v § 45a odst. 3 tr. zák.

Z důkazů provedených v daném směru soudy obou stupňů a jimi zhodnocených v souladu s ustanovením § 2 odst. 6 tr. ř. je nepochybné, že obviněný K. D. se snažil výkonu trestu obecně prospěšných prací vyhnout do doby, než rozhodl soud druhého stupně o přeměně tohoto trestu na trest odnětí svobody. Na výzvu Okresního soudu v České Lípě, že je povinen se dostavit do 14 dnů od obdržení usnesení (tj. ode dne 17. 9. 1997) k projednání podmínek výkonu trestu k Městskému úřadu v České Lípě, obviněný nereagoval, stejně jako na obdobnou výzvu tohoto úřadu ze dne 6. 10. 1997. Na Městský úřad v České Lípě se dostavil 17. 11. 1997 a byly s ním projednány podmínky výkonu trestu, které však neplnil, trest nezačal vykonávat ani poté, kdy 21. 1. 1998 Okresní soud v České Lípě odročil veřejné zasedání, v němž rozhodoval o přeměně trestu (obecně prospěšných prací na trest odnětí svobody, a poskytl mu lhůtu k nastoupení a výkonu trestu obecně prospěšných prací. Obviněný K. D. začal vykonávat zmíněný trest až 10. 6. 1998, tedy po shora uvedeném rozhodnutí Krajského soudu v Ústí nad Labem - pobočky v Liberci ze dne 20. 5. 1998.

Ostatně i sám ministr spravedlnosti ve stížnosti pro porušení zákona konstatuje, že obviněný K. D. nenastoupil výkon trestu obecně prospěšných prací ve stanoveném termínu. Dále však mylně dovozuje, že stanovenou dobou pro výkon tohoto trestu ve smyslu ustanovení § 45a odst. 4 tr. zák. je pouze doba uvedená v § 45a odst. 3 tr. zák., tedy doba jednoho roku ode dne, kdy soud nařídil výkon tohoto trestu. Tento závěr však nemá oporu v zákoně. Pokud by zákonodárce takto chtěl postupovat, jistě by v ustanovení § 45a odst. 4 tr. zák. učinil u pojmu "stanovená doba" odkaz na § 45a odst. 3 tr. zák. Za dané situace je tedy možný jediný výklad pojmu "stanovená doba" uvedeného v § 45a odst. 4 tr. zák., a to takový, že stanovenou dobou pro výkon trestu obecně prospěšných prací je jak doba jednoho roku ode dne, kdy soud nařídil výkon tohoto trestu, tak i v jejím rámci doba stanovená pro výkon tohoto trestu odsouzenému příslušným obecním úřadem v harmonogramu prováděných prací. Jestliže tedy v daném případě obviněný K. D., aniž mu v tom něco závažného bránilo, nezačal přes opakované výzvy příslušných orgánů vykonávat trest obecně prospěšných prací, a to po dobu více než osmi měsíců, je zřejmé, že ve stanovené době zaviněně nevykonal uložený trest. Soud prvního stupně tedy nepochybil, pokud ve smyslu ustanovení § 45a odst. 4 tr. zák. rozhodl o přeměně uvedeného trestu na trest odnětí svobody. Soud druhého stupně podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. správně stížnost obviněného K. D. jako nedůvodnou zamítl.

Nejvyšší soud proto z důvodu shora uvedených podle § 268 odst. 1 tr. ř. stížnost pro porušení zákona zamítl, neboť zákon porušen nebyl.

V daném případě však nastala situace, kdy obviněný K. D. vykonal trest obecně prospěšných prací a bylo pravomocně rozhodnuto o přeměně tohoto trestu na trest odnětí svobody, jehož výkon by měl obviněný nastoupit. Okresní soud v České Lípě tedy bude muset při analogickém použití § 38 odst. 2 tr. zák. rozhodnout ve smyslu ustanovení § 334 odst. 1 tr. ř. o započítání vykonaného trestu obecně prospěšných prací do přeměněného trestu odnětí svobody za použití § 45a odst. 4 tr. zák. (i jen započaté dvě hodiny vykonaného trestu obecně prospěšných prací se započítají za jeden den odnětí svobody).

Závěrem Nejvyšší soud připomíná v souladu se stížností pro porušení zákona, že Městskému úřadu v České Lípě mělo být doručeno rozhodnutí soudů obou stupňů o přeměně trestu obecně prospěšných prací na trest odnětí svobody, což lze dovodit ze znění ustanovení § 336 odst. 2 a § 337 tr. ř. Tato zákonná povinnost soudu je pak zdůrazněna v ustanovení § 70 odst. 5 Instrukce Ministerstva spravedlnosti ze dne 23. 3. 1998 čj. 1100/98 - OOD, kterou se vydává vnitřní a kancelářský řád pro okresní, krajské a vrchní soudy.